

Doba železná

Iron Age

Adamov (okr. Blansko)

„Vyškůvky“, parc. č. 1362.

Mladší a pozdní doba laténská (LT C2–D). Ojedinělý artefakt.

Náhodný zásah/nález. Průzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Blanenska, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V květnu 2021 ohlásil M. Bušek Muzeu Blanenska, p. o., nález oboustranného železného meče s plochou čepelí z doby laténské (obr. 1), který objevil v prudkém, na jihozápad orientovaném svahu nedaleko Adamova, v trati „Vyškůvky“. Meč s trnem a charakteristicky tvarovanou záštitou ležel na plocho v hloubce 10 cm a byl rozlomen původně na 3 kusy, při vyzvedávání však byl odlomen ještě zaoblený hrot. Původní délka meče byla téměř 80 cm. Vzhledem k absenci středového žebra je možné uvažovat o jeho datování do období LT C2–D. Údolí Křtinského potoka patří k jednomu z mála území v Moravském krasu, z nichž evidujeme ojedinělé laténské nálezy, například z nedalekých jeskyní Orlí, Býčí skála nebo Drátenická (Čižmářová 2020, 184). Nově objevený meč bez vazby na okolní stabilnější osídlení může představovat jak prostou ztrátu, tak záměrnou deponii v posvátně vnímané krasové krajině.

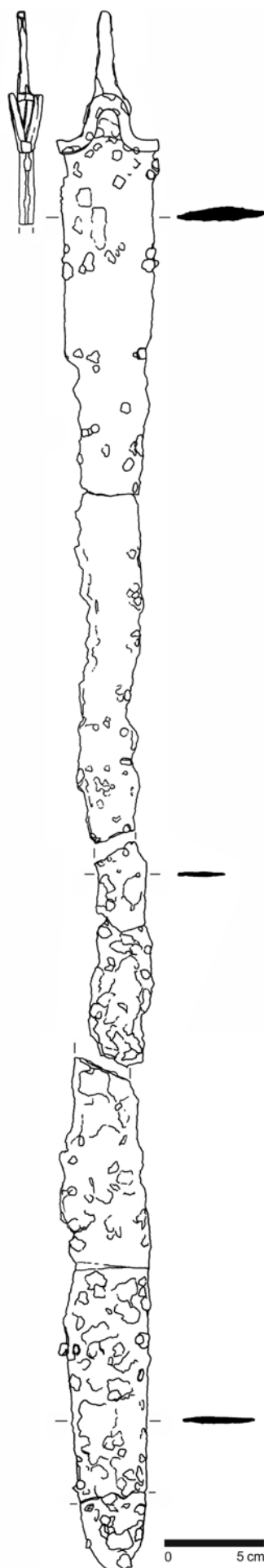
Literatura

Čižmářová, H. 2020: Dovední Keltové. In: M. Novák (ed.): *Blanensko a Moravský kras v pravěku*. Blansko: Muzeum Blanenska, p. o., 173–185.

Summary

In the cadastral area of Adamov – “Vyškůvky” field (Blansko District), a two-sided iron sword with a flat blade from the La Tène period was found (Fig. 1).

Marek Novák, Michal Bušek

Obr. 1. Adamov. Železný meč z doby laténské. Kresba M. Novák.

Fig. 1. Adamov. La Tène period iron sword. Drawing by M. Novák.

Bulhary (okr. Břeclav)

Jižní okraj intravilánu.

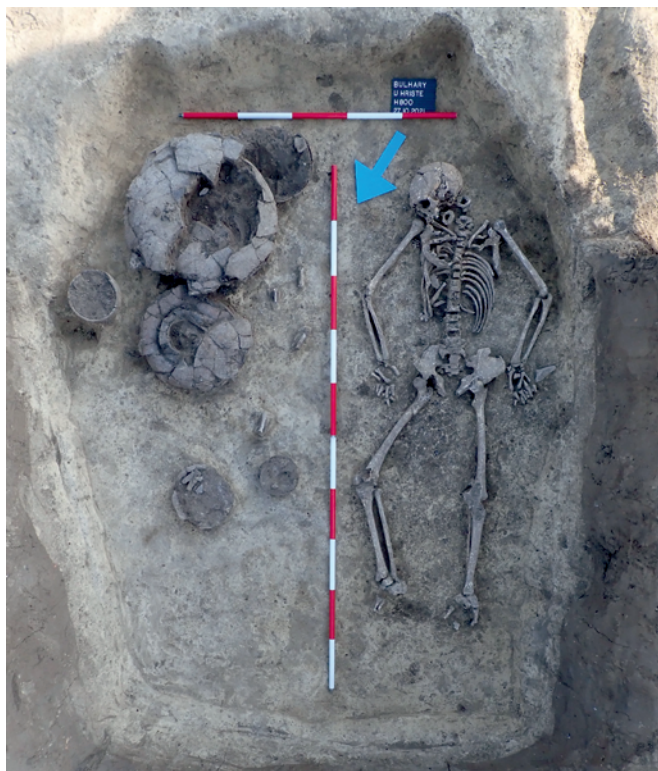
Horákovská kultura. Hrob. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., přír. č. 161/2021.

Lokalizace: S-JTSK – -592140, -1202658

V rámci stavby komplexu rodinných domů na jižním okraji intravilánu Bulhar realizovalo Regionální muzeum v Mikulově, p. o., záchranný výzkum, během kterého byly po provedení poměrně rozsáhlé plošné skrývky ornice objeveny dva prostorově nezávislé hroby. Nehluboká jáma halštatského hrobu H800 (obr. 2) měla nepravidelně šestiúhelníkový tvar a byla v ní uložena kostra muže v natažené poloze s rukama podél těla. Hrobovou výbavu tvořilo sedm keramických nádob, jednotlivé zvířecí kosti, u krku muže byla objevena krátká bronzová jehlice a u levé ruky kus neopracovaného kamene. S ohledem na zjevné post-mortální dislokace předpokládáme, že se jednalo o komorový hrob s výdřevou. Druhý hrob H801 měl obdélný tvar, v hloubce cca 130 cm byly dokumentovány zbytky domnělé rakve, ovšem při dalším výzkumu nebyly nalezeny žádné lidské pozůstatky, ani artefakty.

Literatura

Neuvedeno.

Obr. 2. Bulhary. Halštatský hrob H800. Foto K. Piačková, F. Trampota.

Fig. 2. Bulhary. Hallstatt period grave H800. Photo by K. Piačková, F. Trampota.

Summary

Two graves were discovered on the southern edge of the built-up area, at the playground in Bulhary (Břeclav District). In the first case, it is a Hallstatt chamber grave with seven ceramic vessels, animal bones, a bronze needle and an unworked stone (Fig. 2). The second grave contained no human remains or artefacts.

Kristína Piačková, František Trampota

Čejč (okr. Hodonín)

„Kapánsko“.

Mladší a pozdní doba laténská (LT C2–D). Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9234264N, 16.9654992E

Během předstihového průzkumu na trase VTL plynovodu Moravia (lokalita 02/08) byly poblíž Čejčského potoka prozkoumány mimo jiné dvě mělké zahloubené chaty s kůly na středové ose. Ze zachycených podlah byly odebrány vzorky pro mikromorfologické analýzy ve čtvercové síti 50 × 50 cm (obr. 3). Kromě keramického a osteologického materiálu se podařilo získat také zlomek skleněného náramku. Celý soubor je možné datovat do mladší doby laténské. Zkoumány byly rovněž sedimenty okolo potoka, které obsahovaly keramiku z téhož období.

Literatura

Neuvedeno.

Obr. 3. Čejč. Zahloubená chata z doby laténské po odebrání mikromorfologických vzorků. Foto I. Čižmář.

Fig. 3. Čejč. La Tène period sunken hut after micromorphological sampling. Photo by I. Čižmář.

Summary

During the rescue excavation on the line of the Moravia high-pressure gas pipeline, two sunken huts were examined near the Čejčský Brook in Čejč (Hodonín District) that belonged to a settlement from the La Tène period (Fig. 3).

Ivan Čižmář

Čejč (okr. Hodonín)

„Kapánsko“, „Rakvická“, parc. č. 3114.

Horákovská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -575674.55, -1193190.69; -575965.22, -1192853.16; -575657.58, -1193172.43; -575947.32, -1192831.83

V průběhu roku 2021 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., předstihový výzkum před plánovanou výstavbou VTL plynovodu Moravia v polní trati „Kapánsko“, respektive „Rakvická“. Lokalita byla narušena již v letech 1991 a 2002 při budování souběžných plynovodů, kdy

Obr. 4. Čejč. Odkrytá část osady s palisádovým žlabem. Foto M. Přichystal.

Fig. 4. Čejč. Excavated part of a settlement with a palisade trench. Photo by M. Přichystal.

zde byly zachyceny stopy osídlení ze středního eneolitu, z doby popelnicových polí a z doby římské (Geisler, Vitula 1993; Škojec, Janál 2003a; 2003b). Její rozsah pak byl upřesněn na základě výsledků systematické terénní prospekce trasy zamýšleného plynovodu realizované v roce 2013 (Hlas et al. 2014). Dotčený prostor se nacházel v nadmořské výšce 186–200 m, na temeni a západním svahu plochého návrší, které je omezeno dvěma bezejmennými zdrojnicemi Čejčského potoka.

V rámci skryté plochy o rozloze zhruba 1,21 ha bylo objeveno celkem 308 zahloubených objektů, z nichž naprostou většinu bylo možné na základě získaného materiálu datovat do doby halštatské. Početné převažovaly kulové jámy, které v řadě případů vytvářely zřetelné půdorysy pravoúhlých nadzemních staveb. Kromě menších budov patrně hospodářského účelu s jednoduchou konstrukcí, sestávající zpravidla ze čtyř nebo šesti nosných kůlů, byly zaznamenány i rozměrnější a složitější dispozice. Vedle nich se ovšem vyskytly i tři tzv. zemnice, či spíše suterény povrchových staveb nejspíše srubové konstrukce. Strukturu sídliště dále doplňovaly zásobní jámy s podhloubenými stěnami a blíže neinterpretovatelné sídlištní jámy. Část osady byla navíc omezena obloukovitým palisádovým žlabem, který pravděpodobně navazoval na prudký západní svah návrší (obr. 4).

Literatura

Geisler, M., Vitula, P. 1993: Záchranný výzkum na trase tranzitního plynovodu Mutěnice – Velké Němčice v roce 1991 (okres Hodonín, Břeclav). *Přehled výzkumů* 1991, 101.

Hlas, J., Kiecoň, M., Zezula, M. a kol. 2014: 6114/Moravia – VTL plynovod. Zpráva o terénní prospekci a identifikaci archeologických lokalit I–III. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202100524. [cit. 2022-05-02]. Uloženo: Archiv nálezoových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202100524>.

Škojec, J., Janál, J. 2003a: Čejč (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 44, 225–226.

Škojec, J., Janál, J. 2003b: Čejč (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 44, 243.

Summary

In 2021, a rescue excavation was conducted before the planned construction of the Moravia high-pressure gas pipeline in the cadastral area of Čejč (Hodonín District) in the “Kapánsko” and

“Rakvícká” fields. Within an excavated area of a size of roughly 1.21 ha, a total of 308 subsurface features were documented, of which the vast majority could be dated based on the archaeological material to the Hallstatt period. Part of the settlement was delimited by an arched palisade trench, which probably followed the steep western slope of the hill (Fig. 4).

Michal Přichystal

Čejč (okr. Hodonín)

U Čejčského rybníka.

Doba halštatská. Sídlště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9300272N, 16.9545897E

Obr. 5. Čejč. Zahloubená chata z doby halštatské. Foto M. Přichystal.

Fig. 5. Čejč. Sunken hut from the Hallstatt period. Photo by M. Přichystal.

V průběhu předstihového průzkumu na trase VTL plynovodu Moravia (lokalita 02/10) byla prozkoumána rozměrná zemnice z doby halštatské (obr. 5), z níž pochází četný keramický materiál. Do dna objektu bylo vyhloubeno několik desítek kulových jam různých velikostí.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During a rescue excavation on the line of the Moravia high-pressure gas pipeline in the cadastral area of Čejč (Hodonín District) at Čejčský Pond, a sunken hut that belonged to a settlement from the Hallstatt period (Fig. 5) was investigated.

Ivan Čížmář

Čelechovice na Hané (okr. Prostějov)

„Podskalní“, parc. č. 2054–2056.

Střední doba laténská (LT B–C1). Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -558292.81, -1127863.07

Ve dnech 24. července až 14. října 2021 probíhal v severní části katastrálního území Čelechovice na Hané, okr. Prostějov, v údolí pod polohou s pomístním názvem „Skřivaň“, záchraný archeologický výzkum vyvolaný stavbou vodohospodářských opatření, polní cesty a krajinné zeleně. V návaznosti na realizované zemní práce se podařilo zachytit, odhalit a zdokumentovat celkem 33 archeologických objektů a situací reprezentujících dvě výrazné etapy dosud neznámého osídlení tohoto místa – mladší dobu železnou a raný středověk. V prvním případě jde o sídliště ze střední doby laténské (rámcově 3. století př. Kr.), k jehož existenci můžeme vztáhnout i známé keltské pohřebiště narušené při budování železniční trati již v roce 1882 (podrobně viz Hlava 2014). Z výplní několika prozkoumaných polozahloubených chat (obr. 6) byla získána nejen kolekce keramiky nebo zvířecích kostí, ale kupříkladu i na dvě poloviny rozlomený švartnový náramek či drobné keltské mince. Archeologicky velmi cenné jsou fragmenty keltské nádoby s unikátní vhloubenou výzdobou, která poukazuje na kontakty směrem k severu, do oblasti tzv. przeworské kultury.

Obr. 6. Čelechovice na Hané. Jedna z odkrytých polozemnic doby laténské. Foto. P. Fojtík.

Fig. 6. Čelechovice na Hané. One of the La Tène period semi-sunken huts. Photo by P. Fojtík.

Literatura

Hlava, M. 2014: Laténské pohřebiště v Čelechovicích na Hané (okr. Prostějov). In: J. Čížmářová, N. Venclová, G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno: Moravské zemské muzeum, 527–561.

Summary

During a rescue archaeological excavation caused by the building of water management measures and a field road in Čelechovice na Hané – “Podskalní” field (Prostějov District), part of a settlement from the Middle La Tène period was investigated. Especially the find of a whole Sapprolite bracelet, small Celtic coins and also a fragment of a vessel with a unique hollow decoration indicating the geographical area of the so-called Przeworsk culture deserve special attention (Fig. 6).

Pavel Fojtík

Habrůvka (okr. Blansko)

Jeskyně Býčí skála; parc. č. 433/7.

Doba halštatská. Skupina/síť sond. Badatelský výzkum. Uložení nálezů: Muzeum Blanenska, p. o.

Lokalizace: S-JTSK – -590509, -1148996; WGS-84 – 49.30759N, 16.69527E

V Předšíní jeskyně Býčí skála v Habrůvce pokračoval druhý a zároveň závěrečný rok badatelského výzkumu s cílem revidovat halštatské profily H. Wankela z roku 1872 (Wankel 1868; 1882). Výsledky prvního roku výzkumu z roku 2020 byly zveřejněny (Golec et al. 2021).

Druhá sezóna proběhla ve dnech 12. až 23. 7., 30. 8. až 3. 9. a 27. až 31. 12. 2021. Celkem bylo pracováno ve čtyřech sondách. Sonda č. 3 byla otevřena v roce 2020 a byla zcela nedotčena předchozími výzkumy. Odstraněním betonové desky z let 1944/1945 v roce 2021 byla prodloužena, prozkoumána a předána k výzkumu paleolitu Z. a P. Nerudovým. Sonda č. 4 byla předána k výzkumu paleolitu již po sezóně 2020. Sondy č. 5 a 6 byly nově otevřeny v roce 2021, č. 5 byla prozkoumána a následně předána k výzkumu paleolitu v roce 2021, č. 6 byla prozkoumána a je předána k výzkumu paleolitu v roce 2022.

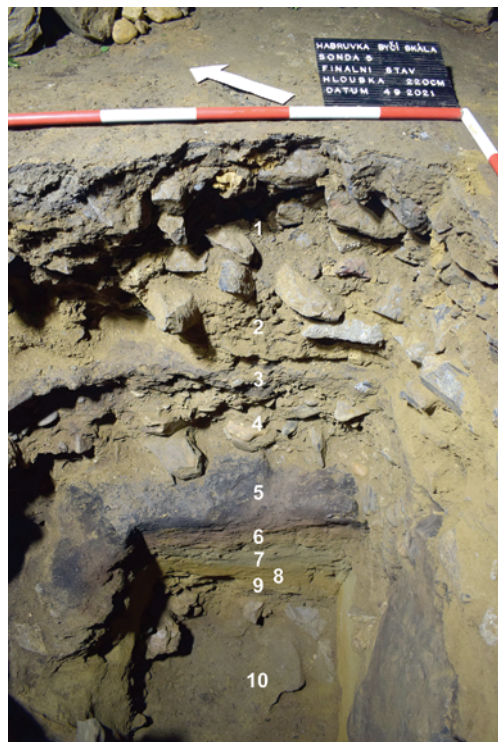
Sonda č. 3 byla situována při jihovýchodním okraji betonové podlahy (beton = vrstva 0) z roku 1944/1945 (nadmořská výška betonové podlahy 309,5 m) a byla zkoumána již v roce 2020. Intaktní halštatské sedimenty byly zachyceny při severozápadním rohu. Odstraněním betonu severozápadním směrem o výměře 0,75 m² mohly být plošně zkoumány původní halštatské vrstvy. V horní části profilu se nacházely různobarevné fluvialní písčité vrstvy 1–6 o mocnosti 0,7 m (Wankel A). Halštatské nálezy (bronzové předměty, keramika, lidské a zvířecí kosti, černé obiloviny a zbytky dřev) se nacházely ve vrstvách 1–3a. Vrstvy 3b–6 byly bez nálezů. Všechny vrstvy jsou pozůstatky po záplavách Jedovnického potoka, které transportovaly halštatské nálezy. Navazovaly jílovité a písčité vrstvy 7–9 s vápencovými korodovanými kameny bez nálezů, v nižších partiích (asi) s paleolitickými artefakty. Celá výška profilu (vrstvy 0–9) dosáhla 1,85 m.

Sonda č. 4 byla situována při jihozápadním okraji betonové podlahy (beton = vrstva 0) z roku 1944/45 (povrch Předšíně 307,35 m n. m.). Halštatská 1 m mocná vrstva byla prozkoumána již v roce 2020 (vrstvy 2–3, vrstva 1 byla recentní). Při rozšiřování sondy pro výzkum paleolitu při jihovýchodní straně byl nově obnažen a zdokumentován profil s cennými detaily. Při spodní hranici se černá vrstva s halštatskými nálezy

rozvojila (vrstvy 3a a 3b), mezoprostor vyplňovala tenká vrstva písku, která poukazuje na záplavu v době halštatské – vrstva 3c (vrstva 3 = Wankel C–D). Niž se nacházela starší vrstva 4 již bez halštatských nálezů. Ze sondy č. 4 byly odebrány četné přírodovědné vzorky. Pod halštatskými vrstvami se nacházely vrstvy 5–7, v nichž byla níže (asi) zachycena paleolitická industrie. Celá výška profilu (vrstvy 1–7) dosáhla 2 m.

Sonda č. 5 (obr. 7) byla situována poblíž severozápadní stěny Předsíně (povrch Předsíně 307,9–308,3 m n. m.). Byla položena tak, aby zachytila skalní lavici odstřílenou v roce 1944/1945, což se povedlo jejím rozšířením severozápadním směrem. Vrstvy 1–2 o mocnosti 0,7 m byly recentní z roku 1944/1945. Následovaly halštatské vrstvy 3–5 s četnými nálezy. Nejzajímavější je intaktní mocná černá vrstva 5 s povrchem v 1 m, kterou lze ztotožnit s Wankelovým tzv. velkým žárovištěm (Wankel D). Nad ní situovaná vrstva 4 byla částečně překopána, ale v partiích těsně u paty lavice byly zachyceny intaktní nálezy *in situ*. Zde byly nalezeny železné obruče kol, železný zákolník, železná dvoukřídlá šipka, jantar, keramika, dále lidské a zvířecí kosti, černé obiloviny a dřeva. Při jihovýchodním profilu halštatská vrstva 4 (nikoliv vrstva 5) dosáhla až do 1,4 m, tj. nehlouběji ze všech halštatských vrstev v Předsíni. Z vrstvy 4 byly odebrány četné vzorky pro přírodovědnou analýzu. Vrstvy 6–10 byly starší, halštatské nálezy neobsahovaly. V nižších partiích byly (asi) zachyceny paleolitické nálezy. Celá výška profilu (vrstvy 1–10) dosáhla 2,2 m.

Sonda č. 6 (obr. 8) byla situována při jihovýchodní skalní stěně Předsíně (povrch Předsíně 308,85–309,15 m n. m.), u tzv. pilíře, jehož asi 4 m dlouhý závěr, jak bylo nově zjištěno, byl odstřílen v roce 1944/1945. Sonda byla položena tak, aby zachytila Wankelovo tzv. dláždění, což se nakonec povedlo

Obr. 7. Habrůvka. Profil halštatských vrstev 3–5 v sondě č. 5 odpovídá Wankelovým vrstvám B–D z roku 1872. Vrstva 5 odpovídá tzv. Wankelovu velkému žárovišti (Wankel D). Foto Z. Golec Mírová.

Fig. 7. Habrůvka. The profile of the Hallstatt period layers 3–5 in trench No. 5 corresponds to Wankel's layers B–D from 1872. Layer 5 corresponds to Wankel's so-called large cremation ground (Wankel D). Photo by Z. Golec Mírová.

Obr. 8. Habrůvka. Profil halštatských vrstev 6 a 8 v sondě č. 6 odpovídá Wankelovým vrstvám B–D z roku 1872. Vrstva 7 odpovídá Wankelově vrstvě A. Velká kamenná deska na dně odpovídá Wankelovu tzv. dláždění (Wankel D). Foto Z. Golec Mírová.

Fig. 8. Habrůvka. The profile of the Hallstatt period layers 6 and 8 in trench No. 6 corresponds to Wankel's layers B–D from 1872. Layer 7 corresponds to Wankel's layer A. The large stone slab on the bottom corresponds to Wankel's so-called pavement (Wankel D). Photo by Z. Golec Mírová.

jejím opakovaným rozšířením (části 6A–E). Jde o plošně největší sondu. Ve střední části bylo zachyceno rozhraní dvou spádů, lomí se k jihozápadu a severovýchodu. Vrstvy dále spadají šikmo od pilíře do středu Předsíně. Od rozhraní vedl svah k jihozápadu k dolnímu vchodu. Tenká písčitá aluviální vrstva 4 je pozůstatkem historicky známé povodně z roku 1927. Leží v severovýchodní části nad Wankelem překopávanými vrstvami 6 a 8 (Wankel B–D), obsahujícími jantar, keramiku, lidské a zvířecí kosti, černé obiloviny a dřeva. Porušují vrstvy z roku 1944/1945 (vrstvy 0–3 a 5). Vrstva 5 dosahuje u severozápadního profilu až 0,7 m jako v sondě č. 5. Halštatské vrstvy zde mají mocnost pouze 0,2 m a byly zachyceny jen v severovýchodní části sondy. U pilíře nalezeny nebyly. Zde se zachovaly *in situ* tenké aluviální sedimenty (vrstva 7) známé ze sondy č. 3, dokládající buď halštatské nebo posthalštatské záplavy (Wankel A). Pod touto vrstvou se nacházela rozměrná plochá vápencová plotna, kterou lze ztotožnit s Wankelovým tzv. dlážděním (leží ve vrstvě 8; Wankel D). Vrstva 9 již halštatské nálezy neobsahovala a je starší. Ve střední části sondy byl prokázán výkop označený b–b provedený M. Křížem roku 1891 (vrstva 6; Kříž 1892). Byl záměrně situován přes tzv. Wankelovo dláždění, které bylo ve střední části rozbito. Konstatujeme, že šlo o přirozeně odpadlou stěnu z pilíře, která byla v době halštatské pouze využita jako „pódium“ pro lidská těla a předměty. Křížova sonda obsahovala četné lidské kosti, bronzové předměty a keramiku. Celá výška profilu dosáhla při severozápadní straně pouze 1 m (vrstvy 1–8); sonda M. Kříže 2 m.

Výzkum naplnil oba cíle – byly zdokumentovány profily s halštatskými vrstvami s nálezy a byly odebrány vzorky pro přírodovědné analýzy. Bylo získáno několik referenčních bodů, které korelují Wankelův plán z roku 1882 s aktuálním zaměřením Předsíně. Revidované situace potvrzují velmi dobrou terénní pozorování H. Wankela z roku 1872, která lze považovat za hodnověrná.

Literatura

Golec, M., Mírová, Z., Kučera, L., Kratochvíl, R., Novák, M.

2021: Habrůvka (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 62(1), 267–269.

Kříž, M. 1892: *Die Höhlen in der Mährischen Devonkalken und ihre Vorzeit II. Jahrbuch der k. k. geologischen Reichsanstalt* 42, 463–626.

Wankel, H. 1868: *Schreiben an Herrn Hofrat und Prof. Hyrtl.*

Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftliche Classe der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Band 58, Abteilung 1, 7–10.

Wankel, H. 1882: *Bilder aus der Mährischen Schweiz und ihrer Vergangenheit.* Wien: Adolf Holzhausen Verlag.

Summary

In 2021, trenches No. 3–6 containing Hallstatt period sediments were examined in the Entrance Hall of the Býčí skála Cave, Habrůvka (Blansko District). The upper layers of the extended trench No. 3 were intact Hallstatt period layers in the form of sandy alluvial sediments after flooding (Wankel A). In trench No. 4, the SE profile was documented, where a bifurcated in-situ Hallstatt period layer with evidence of a sandy alluvial layer was newly recorded (Wankel C–D). In trench No. 5 (Fig. 7), Wankel's so-called large cremation ground (Wankel D) was found in situ with luxury finds above it. In trench No. 6 (Fig. 8), the slope to the Lower Entrance, Wankel's so-called pavement (Wankel D) and sandy alluvial sediments were documented at the pillar (Wankel A).

Martin Golec, Zuzana Golec Mírová, Lukáš Kučera, Radim Kratochvíl, Marek Novák, David Hons, David Vaněček, Jiří Šneberger, Katarína Javorčíková, Vladimír Havelka

Hnojice (okr. Olomouc) „Hnojické náplanky“.

Střední doba laténská (LT B–C1). Místo sběru. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84 – 49.7055336N, 17.2303839E

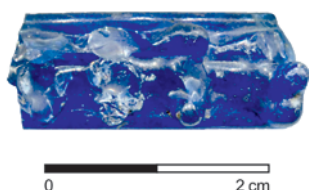
V roce 2021 našel M. Zahradníček v poloze „Hnojické náplanky“ zlomek okraje situly a fragment skleněného náramku (obr. 9). Ovalený okraj nádoby je vyroben z tuhé hlíny a lze jej obecněji zařadit do stupňů LT B–C. Druhý nálezu představuje část skleněného náramku z modrého skla. Na vnější straně se nachází několik skupin bradavkovitých pupíků. Dochované rozměry činí: šířka 9 mm a max. délka 24 mm (obr. 9). Jde o náramek skupiny Haevernick 14, který můžeme zařadit do stupně LT C1 (srov. Venclová 2016, 53–54; Čižmářová 2021, 232, 238–239). Oba prezentované nálezy doplňují dosud nepočetný laténský materiál z této lokality (srov. Hlubek 2020).

Literatura

Čižmářová, H. 2021: Současný stav poznání skleněného šperku doby laténské na Moravě. *Archeologické rozhledy* LXXIII(2), 228–258.

Hlubek, L. 2020: Hnojice (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 60(1), 196.

Venclová, N. 2016: *Němčice and Staré Hradiště. Iron Age glass and glass-working in Central Europe.* Praha: Archeologický ústav AV ČR Praha, v. v. i.

Obr. 9. Hnojice. Zlomek skleněného náramku. Foto L. Hlubek.

Fig. 9. Hnojice. Fragment of a glass bracelet. Photo by L. Hlubek.

Summary

During a surface survey in Hnojice (Olomouc District), M. Zahradníček found a fragment of a La Tène situla-shaped vessel and a fragment of a glass bracelet made of blue glass (Fig. 9). We can attribute the glass bracelet to the Haevernick 14 group, which can be dated to the LT C1 level.

Lukáš Hlubek

Hradčany (k. ú. Hradčany u Tišnova, okr. Brno-venkov) „Plachetka“, parc. č. 1143.

Doba halštatská. Sídliště. Vertikální řez. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -607657.42, -1145133.49; -607659.88, -1145146.35

V únoru roku 2021 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum na pozemku parc. č. 1143 v polní trati „Plachetka“ v souvislosti s výstavbou nového zemního kabelového vedení nízkého napětí. Rýha vedená po západní straně uvedeného pozemku porušila svrchní partie čtyř zahloubených sídlištních objektů, které nepochybně představují severovýchodní pokračování známé polykulturní lokality (srov. Doležel 1985, 86; 1989). Nepočetný materiál, získaný vzorkováním jejich profilů, umožňuje datovat jeden z nich nejspíše do doby halštatské a další dva alespoň rámcově do pravěku. Poslední objekt kvůli absenci nálezů nelze přesněji časově zařadit.

Literatura

Doležel, J. 1985: Pravěké a raně středověké osídlení Tišnovska – předběžné výsledky povrchového průzkumu v letech 1979–1983 (okr. Blansko, Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 1983, 85–89.

Doležel, J. 1989: Velatické a horákovské sídliště v Hradčanech (okr. Tišnov, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 1986, 39–40.

Summary

In February 2021, a rescue excavation was conducted in Hradčany – “Plachetka” field (Brno-Country District) on plot No. 1143. The groove running along the western side of the mentioned plot disturbed a total of four subsurface settlement features, one of which can be dated based on the material acquired most likely to the Hallstatt period and another two at least tentatively to prehistory.

Michal Přichystal

Hrdibořice (okr. Prostějov)

Intravilán obce – náves, parc. č. 314.

Doba laténská. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., inv. č. 320.636–320.644.

Lokalizace: S-JTSK – -550507.55, -1133852.87

V měsících dubnu a květnu 2021 byly realizovány zemní práce související s pokládkou optických kabelů internetové sítě společnosti INFOS ART v obci Hrdibořice, okr. Prostějov (AMČR 2021). Navzdory skutečnosti, že parametry potřebných liniových výkopů lze z pohledu archeologie označit spíše za „mikrosondáž“, přineslo jejich sledování cenné poznatky k historii této středomoravské

obce. Mimo intenzivnější doklady lidských aktivit v období středověku a novověku byl před domem č. p. 29 zachycen větší sídlištní objekt, patrně zemnice, s keramikou doby laténské – tento dokládá existenci dosud neregistrované osady historických Keltů.

Literatura

AMČR: Záznam M-202103117 [cit. 2022-05-02]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

During the installation of optic cables for the Internet network in Hrdibořice (Prostějov District), a larger settlement feature, probably a sunken hut, with La Tène pottery was found in the village square (in front of house No. 29) – this proves the existence of a hitherto unregistered Celtic settlement.

Pavel Fojtík

Ježkovice (k. ú. Ježkovice na Moravě, okr. Vyškov) „Černov“.

Časná doba laténská (LT A), mladší a pozdní doba laténská (LT C2–D). Hradiště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3022361N, 16.8673911E

Na základě množících se zpráv o aktivitách ilegálních hledačů s detektory na lokalitě byla na jaře roku 2021 provedena preventivní detektorová prospekce. Po přelomu milénia byla celá plocha hradiska intenzivněji opakovaně prohledávána v rámci preventivních detektorových průzkumů pod vedením M. Čižmáře, při nichž bylo nalezeno několik dalších železných depotů a desítky dalších artefaktů řazených většinou do doby laténské. V posledních cca 10 letech však žádné organizované akce prováděny nebyly. Cílem prospekce bylo zjistit aktuální stav rabované lokality a potenciál s využitím nových detektorů, které od dob předcházejících prospekci prodělaly výrazný technologický posun.

Preventivní detektorová prospekce v roce 2021 probíhala jak v prostoru vlastní opevněné akropole, tak i v areálu severovýchodně položeného předhradí. Celkem se podařilo získat více než 30 kovových artefaktů, z nichž většina byla recentního stáří, případně je nebylo možné blíže časově a mnohdy ani funkčně zařadit. Některé však stojí za bližší zhodnocení.

Jde především o železný fragment subtilní podkovy o délce 5 cm, na němž se dochovaly otvory pro hřeby (obr. 10). Podkovy se na území České republiky vyskytují obecně až od 2.–1. století př. Kr. (na oppidech Závist, Hrazany, Stradonice; Waldhauser 2004, 109), ačkoli existují i starší exempláře. Nejstarší známou podkovou je kus z Dolních Břežan 4, zachycený v rozměrné plozemnici společně s dalšími časné laténskými předměty (sekáče, faléry, spony, skleněné korálky s očky, jantar; Motyková 1986; 1994; Waldhauser 2004, 196). Rozměrově odpovídá kusu nalezenému na ježkovickém hradišti, je tedy pravděpodobné, že i exemplář nalezený při prospekci lze zařadit do LT A.

V severovýchodní části lokality byly nalezeny komponenty bronzového řetězového opasku „němčického typu“ s články se středovým vývalkem a postranními destičkami. Jednalo se o několik článků, část zoomorfní zápony a dva závěsky. Tento typ opasku se vyskytuje především v Podunají s největší koncentrací na střední Moravě, což souvisí s výrobním centrem v Němčicích nad Hanou. Zde bylo kromě početných komponent těchto opasků nalezeno množství dokladů svědčících o jejich místní výrobě

Obr. 10. Ježkovice. Část železné podkovy z časné doby laténské. Kresba A. Krechlerová.

Fig. 10. Ježkovice. Part of an iron horseshoe from the Early La Tène period. Drawing by A. Krechlerová.

(Čižmář, Kolníková 2006, 264). Na základě absence článků opasků s destičkami a vývalkem na plochých pohřebištích je těžiště jejich výskytu kladeno do stupně LT C2, ačkoli někteří autoři je uvádějí také ještě v souvislosti se stupněm LT D1 (Bujna 2011, 123; Mangel, Jošková 2019, 475; Pieta 2000, 142). Výskyt opasku z mladší doby laténské na hradišti Černov je prozatím z chronologického hlediska izolovaný, jelikož ostatní doposud evidované a datovatelné nálezy se vztahují k časné laténskému a raně středověkému období. Z nedávné doby lze zmínit taktéž ojedinělý nález celého opasku téhož typu z Hlubokého u Kunštátu (Čižmář, Jarůšková 2019).

Literatura

Bujna, J. 2011: *Opasky ženského odevu z doby laténskej*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.

Čižmář, I., Jarůšková, Z. 2019: Nález keltského řetězového opasku z Kunštátska (okr. Blansko). In: N. Beljak Pažinová, D. Repka (red.): *Sedem kruhov Jozefa Bujnu*. Studia Historica Nitriensia 23. Supplementum. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 379–393.

Čižmář, M., Kolníková, E. 2006: Němčice – obchodní a industriální centrum doby laténské na Moravě. *Archeologické rozhledy* LVIII(2), 261–283.

Mangel, T., Jošková, T. 2019: East Bohemian finds of belt segments with a central knob and side plates as evidence of interregional contacts during the La Tène period. In: N. Beljak Pažinová, D. Repka (red.): *Sedem kruhov Jozefa Bujnu*. Studia Historica Nitriensia 23. Supplementum. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 465–480.

Motyková, K. 1986: A settlement site from the Early La Tène Period at Dolní Břežany by Prague. In: R. Pleiner, J. Hrala, P. Charvát (eds.): *Archaeology in Bohemia 1981–1985*. Praha: Archaeological Institute of Czechoslovak Academy of Sciences, 135–142.

Motyková, K. 1994: Contribution à la question de l'origine du fer à cheval. *Études celtiques* 30, 149–164.

Pieta, K. 2000: Letènezeitlicher Burgwall und Opferplatz (?) in Trenčianske Teplice. In: J. Bouzek et al. (eds.): *Gentes, Reges und Rom: Auseinandersetzung – Anerkennung – Anpassung. Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 16. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, 129–153.

Waldhauser, J. 2004: *Encyklopédie Keltů v Čechách*. Praha: Libri.

Summary

During a metal detector survey in Ježkovice – “Černov” field (Vyškov District), several metal artefacts were found. The most interesting include part of an iron horseshoe from the LT A period (Fig. 10) and further components of a bronze chain belt from the LT C2 period, which indicates activities at the hillfort even in the Late La Tène period.

Ivan Čižmář, Hana Čižmářová, Martin Golec, Zuzana Golec Mírová

Kobylí (k. ú. Kobylí na Moravě, okr. Břeclav)**„Nivky od močáru“, parc. č. 10003–10008.**

Horákovská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -576080.75, -1192703.17; -576138.67, -1192531.75; -576064.56, -1192689.17; -576089.76, -1192554.68

V průběhu roku 2021 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., předstihový výzkum před plánovanou výstavbou VTL plynovodu Moravia v polní trati „Nivky od močáru“. Lokalita byla narušena již v roce 2002 při budování souběžného plynovodu, kdy zde byly zachyceny dvě sídlištní jámy z doby bronzové (Škojec, Janál 2003, 225). Její rozsah pak byl upřesněn na základě výsledků systematické terénní prospekce trasy zamýšleného plynovodu, realizované v roce 2013 (Hlas et al. 2014). Dotčený prostor se nacházel v nadmořské výšce 188–190 m, na úpatí severovýchodního svahu, který vybíhá mezi zdrojnice Čejčského rybníka.

V rámci skryté plochy o rozloze zhruba 0,5 ha bylo zachyceno celkem 223 zahloubených objektů, z nichž část bylo možné na základě získaného materiálu datovat do doby halštatské. Mimo jiné se jednalo o jednu rozsáhlou exploatační jámu a tři zemnice, či spíše suterény povrchových staveb nejspíše sрубové konstrukce.

Literatura

Hlas, J., Kiecoň, M., Zezula, M. a kol. 2014: 6114/Moravia – VTL plynovod. Zpráva o terénní prospekci a identifikaci archeologických lokalit I–III. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202100524. [cit. 2022-05-02]. Uloženo: Archiv nálezoových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202100524>.

Škojec, J., Janál, J. 2003: Čejč (okr. Hodonín). Přehled výzkumů 44, 225–226.

Summary

In 2021, a rescue excavation was carried out before the planned construction of the Moravia high-pressure gas pipeline in Kobylí – “Nivky od močáru” field (Břeclav District). A total of 223 subsurface features were recorded within the excavated area of approximately 0.5 ha, some of which could be dated to the Hallstatt period based on the archaeological material.

Michal Přichystal

Křenovice (k. ú. Křenovice u Kojetína, okr. Přerov)**„Hradisko“, parc. č. 2127.**

Doba halštatská. Hradiště. Průzkum detektorem kovu.

Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3239328N, 17.2896372E

V listopadu 2021 byl archeologem a spolupracovníky Muzea Komenského v Přerově, p. o., proveden povrchový sběr doprovázený preventivní detektorovou prospekci v prostoru zemědělsky obdělávané polykulturní lokality v poloze „Hradisko“ na katastrálním území obce Křenovice u Kojetína. Hradisko, známé v archeologické literatuře od konce 19. století, je situováno na severních výběžcích Litenčické pahorkatiny (Knies 1894, 2; Červinka 1896, 58–59; 1902, 233). V roce 2002 zde proběhla detektorová prospekce, z níž byl získán a vyhodnocen soubor kovových

předmětů pozdně halštatského stáří (Hlava 2003, 121–132). Dosavadní archeologické nálezy byly v poslední době podrobeny detailnímu vyhodnocení (Tichá Bambasová 2020).

Během průzkumu v roce 2021 byl při jihovýchodním okraji hradiska na povrchu ornice nalezen halštatský železný kruhový otevřený šperk. Místo nálezu se nachází na parc. č. 2127 v nadmořské výšce 230 m. Jde o železný otevřený tyčinkovitý náramek s mírně zesílenými konci a tělem oválného průřezu. Rozměry: 72 × 68 mm, příčný řez Ø 6–8 mm, hmotnost 56 g. Tělo i konce šperku jsou poničeny korozi. Na koncích náramku jsou zbytky ryté výzdoby v podobě svazků příčných rýh (obr. 11; Tichá Bambasová 2020, 58–59). Analogii k exempláři kruhového šperku z Hradiska u Křenovic lze hledat mezi některými halštatskými železnými náramky z depotu nalezeného před rokem 2010 v okolí zříceniny hradu Křídlo na katastru obce Brusné na Kroměřížsku. Tento depot byl datován do stupňů Ha D1–D2 (Čižmář, Čižmářová 2014, 45–46, obr. 8: 3–8; Salayová 2020, 68, 78, 117–119).

Literatura

Červinka, L. I. 1896: *Pravěká hradiska na Moravě*. Kroměříž: tiskem a nákladem Národní knihtiskárny Jindřicha Slovákova.

Červinka, L. I. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská. I. Země a lid, svazek II. Brno: Musejní spolek.

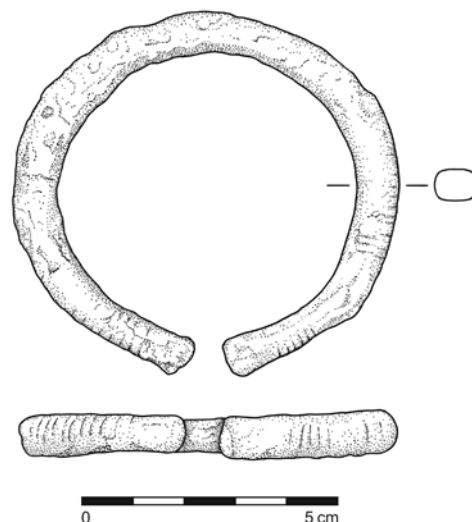
Čižmář, M., Čižmářová, J. 2014: Pozdně halštatský nálezy z Pavlovic (okr. Vyškov) a několik dalších halštatských depotů z Moravy. In: J. Čižmářová, N. Venclová, G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno: Moravské zemské muzeum, 35–56.

Hlava, M. 2003: Nové halštatské nálezy z Hradiska u Křenovic (okr. Přerov). *Pravěk* Nová řada 12/2002, 121–132.

Knies, J. 1894: Předhistorické nálezy v Křenovicích a okolí. *Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci* XI, 1–12.

Salayová, I. 2020: *Halštatské náramky/nápažníky na Moravě*. Rkp. bakalářské práce. Univerzita Palackého. Filozofická fakulta. Katedra archeologie. Uloženo: Katedra archeologie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné také z: <https://bit.ly/3F3Vf1H>.

Tichá Bambasová, S. 2020: *Křenovice – „Hradisko“ a jeho zázemí v době halštatské*. Archaeologiae Regionalis Fontes 14. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc.

Obr. 11. Křenovice. Železný zdobený náramek. Kresba P. Holcová.

Fig. 11. Křenovice. Decorated iron bracelet. Drawing by P. Holcová.

Summary

An isolated Hallstatt period decorated iron bracelet (Fig. 11) was found in 2021 during a metal detector survey in Křenovice – “Hradisko” field (Přerov District). The find can be dated to the Ha D1–D2 horizon of the Early Iron Age.

Zdeněk Schenk

Kuřim (okr. Brno-venkov)

„Záhoří“.

Doba laténská. Sídliště, pohřební areál. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3065775N, 16.5454975E

Během další etapy záchranného výzkumu v poloze „Záhoří“ (Přichystal 2021) byla zachycena okrajová část laténského sídliště s naprostým minimem datovatelných nálezů a trojice kostrových hrobů, z nichž v jednom případě šlo o bojovníka vybaveného opaskem, mečem a hrotem kopí.

Literatura

Přichystal, M. 2021: Kuřim (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 62(1), 273.

Summary

During the rescue research in Kuřim – “Záhoří” field (Brno-Country District), in addition to a part of a settlement from the La Tène period, a burial ground of the same dating was also discovered.

David Parma

Mostkovice (okr. Prostějov)

„V Loučkách“, parc. č. 1315.

Doba laténská. Nález v druhotné poloze. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -562317.98, -1133703.53

V měsících dubnu až červnu 2021 probíhaly zemní práce související s rekonstrukcí VTL plynovodu Prostějov – Domamyslice. V poloze „V Loučkách“, k. ú. Mostkovice, okr. Prostějov, v blízkosti dnešního koryta vodoteče, protnul liniový výkop mohutnou vrstvu splachů obsahující, vedle občasné mazanice, i ojedinělé zlomky laténské keramiky. Byť jde o zjištění ve své podstatě marginální, jedná se o další doklad lidských aktivit v době laténské, která je v rámci sledovaného katastrálního území zachycena doposud spíše sporadicky (cf. Fojtík 2013, 48, 51–52, 57–58).

Literatura

Fojtík, P. 2013: Pravěk a raně historické osídlení katastru obce Mostkovice, okr. Prostějov. *Střední Morava. Vlastivědná revue* 36, 45–74.

Summary

In Mostkovice – “V Loučkách” field (Prostějov District), near today’s streambed, a linear trench of a reconstructed high-pressure gas pipeline cut through a massive erosion layer containing, in addition to occasional daub, also unique fragments of La Tène pottery.

Pavel Fojtík

Ostrovačice (okr. Brno-venkov)

„Louky“.

Doba laténská. Ojedinělý artefakt. Náhodný zásah/nález. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Na jaře roku 2020 byli pracovníci Archeologického ústavu Moravského zemského muzea v souvislosti s kontrolou stavebních aktivit na katastru Ostrovačic přizváni k agrární činnosti, u které byl předpoklad hlubších zásahů do terénu. Během těchto zásahů bylo objeveno množství běžného kovového odpadu, mezi nímž se překvapivě objevil nález meče.

Jde o pravděpodobně záměrně deformovaný železný dvou-sečný meč s nevýrazným středovým žebrem a dochovaným trnem kvadratického průřezu pro přichycení rukojeti z organického materiálu. Meč lze datovat do doby laténské, na základě tvaru a rozměrů čepele (dochovaná délka 610 mm, původně o něco delší, snad až kolem 700–750 mm, šířka 48 mm) pak konkrétně spíše k variantám, které lze zařadit do období LT B2–C (Stead 1983, 504–505, Sievers 2010, 5–7). Mladšímu datování nalezeného meče může nasvědčovat také délka trnu, která v tomto případě dosahuje 13 cm, což odpovídá spíše mečům stupně LT C (Sievers 2010, 13). V menší míře se však meče s obdobnými rozměry objevují i v dřívějším období, např. meč z hrobu 33 nebo hrobu 115 v Jenišově Újezdě, které bylo možné datovat ještě do LT B1 (Waldhauser 1978, 99), nepočteněji jsou však meče s čepelí delší než 650 mm zastoupeny až od LT B2.

Zbraně tohoto typu se objevují například jako součást hrobové výbavy, zde se však přítomnost funerálních aktivit prozatím nepodařilo prokázat, a to ani následnou detektorovou prospekci.

Literatura

Sievers, S. 2010: *Die Waffen aus dem Oppidum von Manching*.

Die Ausgrabungen in Manching 17. Wiesbaden: Reichert.

Stead, I. M. 1983: La Tène Swords and Scabbards in Champagne. *Germania* 61, 487–510.

Waldhauser, J. 1978: *Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen*. Archeologický výzkum v severních Čechách 6/7. Teplice: Krajské muzeum.

Summary

During agricultural activities in Ostrovačice (Brno-Country District), a deformed sword dated likely to the Middle to Late La Tène periods was found. Other evidence of settlement from this period have not yet been found in the immediate vicinity of the find.

Alžběta Čerevková, Lukáš Bedáň, Katarína Bučová Čerňavová

Polešovice (okr. Uherské Hradiště)

„Nivy“, trasa D55.

Doba halštatská – laténská, mladší a pozdní doba laténská (LT C2–D). Sídliště specializované komunity, ojedinělé artefakty, protourbánní aglomerace. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0165464N, 17.3550589E

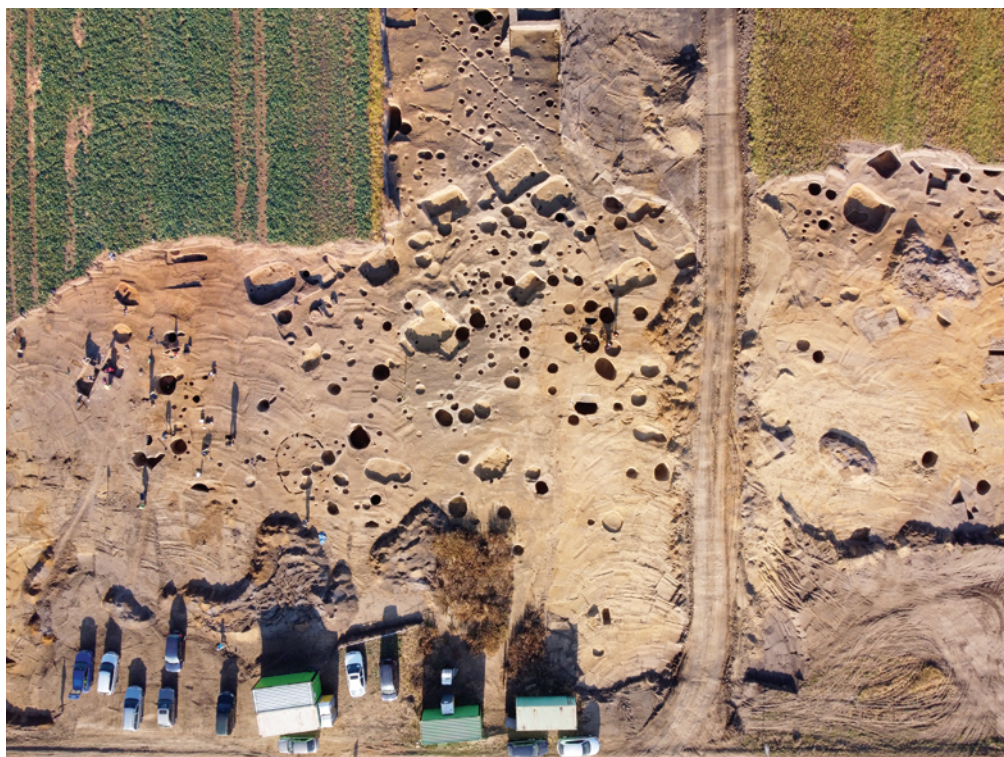
Lokalita v trati s pomístním názvem „Nivy“ se nachází v jižní části katastrálního území Polešovic a společně s navazující lokalitou „Torštot“ (Dorf Stadt) historicky tvořila výraznější návrší v bezprostředním pravobřeží inundačního pásma Moravy, resp.

na její první výraznější terase. Nálezy z Polešovic uvádí ve své soupisové práci I. L. Červinka již roku 1902 (Červinka 1902, 99, 220), v obohacené formě pak roku 1928 (Červinka 1928, 173, 181). Výzkumy z první poloviny 20. století mají charakter sběrů, případně menších lokálních záchranných akcí s minimem dokumentace a materiál z nich byl dislokován do různých sbírek (Olomouc, Uherské Hradiště, soukromé sbírky). Podrobnější výčet drobných akcí uvádí ve své diplomové práci B. P. Trávníčková (2014, 9). Až ve 2. polovině 20. století byla lokalita podrobena soustavnějšímu výzkumu v souvislosti s několika etapami výzkumu Slováckého muzea, p. o., pod vedením R. Snášila v 60.–70. letech (souhrnně Kováčik 1998; 1999). Výzkumy R. Snášila a následné zpracování P. Kováčika však byly poměrně úzkoprofilově zaměřeny na zaniklou vesnici Záblačany (viz oddíl Středověk a novověk), která se nacházela na ostrožně v jihozápadní části lokality „Torštot“. Po ukončení výzkumu R. Snášila zájem o lokalitu postupně upadá. Určité „intermezzo“, kterým se Polešovice dostaly do popředí zájmu odborné veřejnosti, byl nález rozsáhlého depotu bronzových předmětů, který v době svého nálezu patřil k největším v rámci Moravy (Salaš 2005, 377–378). Novou historii archeologických odkryvů začali psát až pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. (ÚAPP), původně M. Geisler, poté M. Lečbych, kteří od roku 1999 až do současnosti postupně zkoumají rozšiřující se pískovnu, která neustále postupuje po ložisku vátých písků směrem k severu. Při těchto již přes dvacet let trvajících záchranných výzkumech bylo prozkoumáno téměř 2 500 objektů, které konečně přinesly informace o skladbě a rozsahu osídlení na hraně nivy Moravy, kontinuálně osídlené od neolitu do mladší doby hradištní (Čižmář, Geislerová 2006, 248–249; Geislerová, Parma 2013 273–275; 2018, 282–283). V roce 2021 byl další výrazný úsek lokality protnut dálničním tělesem (výzkum ÚAPP – M. Popelka, M. Lečbych, M. Paulus – dosud nepublikováno; obr. 12, 13). Při tomto výzkumu se zatím podařilo prozkoumat zhruba 1 200 objektů (viz oddíly Neolit, Doba bronzová, Středověk a novověk), přičemž výzkum bude pokračovat i v roce 2022. Velice výrazně zastoupena byla starší doba

železná, a to její mladší fáze s přechodem k mladší době železné (horizont Ha D – LT A). Z tohoto období registrujeme v ploše velké množství residenčních objektů – zemnic/polozemnic – různých tvarů a rozměrů. Od kvadratických přes oválné až po pravidelně obdélné se zaoblenými rohy. Některé z objektů byly nesporně využívány jako dílny, a ve dvou z nich (obj. 797 a 1660) bylo nalezeno enormní množství jantaru v podobě polotovarů, odpadu i finálních výrobků, čímž se potvrzuje význam lokality i predikce její existence na některé (snad i hlavní) trase „jantarové stezky“. V jižní části lokality tvoří objekty určité semknuté uskupení, dvorcové ohrazení se však zjistit nepodařilo. V severní části lokality je na základě leteckého pozorování porostových příznaků zřejmé, že objekty tvoří jakési „ulice“ a naznačují sofistikovanou a plánovitou strukturu. V mladší době železné byla lokalita intenzivně osídlena i v jejím závěru, čemuž nasvědčují další residenční objekty (tentokrát oproti časně laténským/halštatským zemnicím pozměněné orientace) s materiálem příznačným pro stupně LT C2–D1. S ohledem na četnost zastoupených objektů z přelomu doby halštatské a časně laténské je nutné alespoň kuse zmínit důležitost komponenty časně laténského osídlení, kterou dlouhodobě sledovala P. Goláňová (roz. Vlasatíková). Ta se časně laténskému osídlení věnovala již ve své diplomové práci (Vlasatíková 2001) a postupně se k materiálu z Polešovic vracela při zpracování dílčích studií (Vlasatíková 2003) i při své disertační práci (Goláňová 2013). Polešovice se tak díky obrovskému množství materiálu a celistvosti prozkoumané plochy, na které lze studovat sídelní strukturu, stanou cenným zdrojem informací o tomto přelomovém období naší protohistorie.

Literatura

- Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská. I. Země a lid, svazek II. Brno: Musejní spolek.
- Červinka, I. L. 1928: *Slované na Moravě a říše Velkomoravská*. Brno: nákladem časopisu Pravěk.
- Čižmář, M., Geislerová, K. (eds.) 2006: *Výzkumy – Ausgrabungen 1999–2004*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Obr. 12. Polešovice. Letecký snímek jižní části lokality. Foto Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Fig. 12. Polešovice. Aerial view of the southern part of the site. Photo by the Institute for Archaeological Heritage Brno.

- Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2013: *Výzkumy – Ausgrabungen 2005–2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2018: *Výzkumy – Ausgrabungen 2011–2016*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Goláňová, P. 2013: Časně laténské osídlení na Moravě. Rkp. disertační práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Dostupné také z: <https://theses.cz/id/mu50xd/>.
- Kováčik, P. 1998: *Záblacany, zaniklá středověká ves na Uherskohradištsku a její postavení ve vývoji středověkého osídlení na Moravě I., II.* Rkp. magisterské práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.
- Kováčik, P. 1999: Záblacany, jejich ekonomika a služební organizace, aneb Odpovědi a otázky. *Archeologica historica* 24, 81–89. Dostupné také z: <https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/140323>.
- Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I.* Brno: Moravské zemské muzeum.
- Trávníčková, B. P. 2014: *Laténské osídlení Polešovic v polohách „Torštot“ a „Nivy“ (výzkumy Slovákého muzea z 60. – 70. let 20. století)*. Rkp. bakalářské práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Dostupné také z: <https://is.muni.cz/th/f9riv/?lang=cs>.
- Vlasatíková, P. 2001: Časně laténské osídlení lokality Polešovice – „Nivy“ (okr. Uherské Hradiště). Rkp. seminární práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.
- Vlasatíková, P. 2003: Časně laténské osídlení lokality Polešovice – „Nivy“ (okr. Uherské Hradiště). *Pravěk* Nová řada 12/2002, 153–186.

Summary

In 2021, over 1,200 settlement features were excavated on the motorway route near Polešovice – “Nivy” field (Uherské Hradiště District), among which residential and production features from the turn of the Early and Late Iron Age dominate. In some of them, evidence of specialised production focused on processing

amber were found. The site was again used more intensively in the Early and Late La Tène periods (Fig. 12, 13).

Marek Lečbych, Miroslav Popelka, Martin Paulus, Radka Popelková

Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)

„Díly“, parc. č. 282/11.

Doba laténská. Ojedinelý artefakt, sídliště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4640944N, 17.4235528E

V roce 2014 nalezl spolupracovník Muzea Komenského v Přerově, p. o., Z. Brázda v trati „Díly“ na katastru Předmostí torzo zdobeného bronzového náramku z doby laténské. Místo nálezu se nachází na parcele č. 282/11, která leží na hraně svahu, na rozhraní tratí „Díly“ a „Hejnice“ poblíž polní cesty v sousedství zahrádkářské kolonie. Jedná se o strategickou polohu nad výrazným ohybem staré říční terasy řeky Bečvy při jihozápadním ústí Moravské brány. Nadmořská výška místa nálezu činí 223 m.

Nalezeným předmětem je zlomek ženského kruhového šperku, z kterého se dochovala zesílená středová část s nápadnou plastickou výzdobou zdůrazněnou na bocích esovitými motivy. Od zesíleného středu vybíhají na obě strany části těla náramku zdobené hustým příčným žebrováním (obr. 14). Konce kruhového šperku se nedochovaly.

Délka dochované části náramku má 75 mm. Šířka zesílené plasticky zdobené části je 8,1 mm. Průměr těla činí 3,1 mm. Hmotnost torza předmětu činí 7,9 g. Povrch předmětu je pokryt zelenou oxidační patinou.

V rámci relativní chronologie doby laténské lze exemplář torza náramku z Předmostí datovat rámcově do stupně LT B1 na základě kombinace použitých výzdobných motivů, které lze najít u kruhových šperků pocházejících z plochých keltských pohřebišť na Moravě (Čižmář 1975, 422; Čižmářová 2017).

Doklady osídlení lokality „Díly“ a „Malé Předmostí“ na katastru přerovské místní části Předmostí v době laténské prokázaly již dříve výsledky povrchových sběrů realizovaných Z. Schenkem

Obr. 13. Polešovice. Celkový pohled na plochu výzkumu v prosinci 2021. Foto Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Fig. 13. Polešovice. Excavated area in December 2021. Photo by the Institute for Archaeological Heritage Brno.

Obr. 14. Přerov – Předmostí. Torzo bronzového náramku. Foto Z. Schenk, kresba P. Holcová.

Fig. 14. Přerov – Předmostí. Fragment of the bronze bracelet. Photo Z. Schenk, drawing by P. Holcová.

v 90. letech 20. století. Osídlení se koncentrovalo především poblíž hrany říční terasy. Vedle nálezů fragmentů laténské keramiky z orbou narušených výplní sídlištních objektů pochází z lokality zlomky dvou skleněných náramků a torzo železné spony (Schenk 1999; 2001; 2002, 373, obr. 3). V roce 2016 bylo v rámci preventivní detektorové prospekce na lokalitě zachráněno torzo keltského bronzového kroužku s kuličkovitými nálitky (Schenk, Komínek 2021).

V souvislosti s výstavbou trasy Dálnice D1, stavby 0136 Říkovice–Přerov, kde v letech 2018–2021 probíhal záchranný archeologický výzkum Archeologického centra Olomouc, byla odkryta část laténské sídliště a rovněž doloženy sporadické stopy keltských funerálních aktivit (Hadrava 2018; 2019; Kalábek 2019, 241; Tajer 2021).

Literatura

- Čižmář, M. 1975: Relativní chronologie keltských pohřebišť na Moravě. *Památky archeologické* LXVI(2), 417–437.
- Čižmářová, J. 2017: *Keltská pohřebiště na Moravě. Okresy Hodonín, Kroměříž, Olomouc, Opava, Prostějov, Přerov, Uherské Hradiště a Zlín*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Hadrava, V. 2018: Prozatímní stav poznání laténské osídlení v trati „Malé Předmostí“ (okr. Přerov). In: M. Kršková, J. Peška (eds.): *Ročenka 2017. Olomouc: Archeologické centrum v Olomouci*, 120–128.
- Hadrava, V. 2019: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 60(1), 240–241.
- Kalábek, M. 2019: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 60(1), 241.
- Schenk, Z. 1999: Přerov II – Předmostí (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 39 (1995–1996), 351.

Schenk, Z. 2001: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 42, 180–181.

Schenk, Z. 2002: Předmostí dosud nezkoumané. *Pravěk Nová řada* 11/2001, 371–379.

Schenk, Z., Komínek, M. 2021: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 279–280.

Tajer, A. 2021: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 280.

Summary

In 2014, a fragment of a La Tène decorated bracelet (Fig. 14) was found during a metal detector survey in Předmostí near Přerov – “Díly” field (Přerov District). The bracelet can be dated to the LT B1 level.

Zdeněk Schenk, Zbyněk Brázda

Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)

„Malé Předmostí“, parc. č. 633/56.

Doba halštatská. Ojedinělý artefakt. Průzkum detektorem kovu.

Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4677378N, 17.4270308E

V roce 2016 nalezl archeolog Muzea Komenského v Přerově, p. o., během preventivní detektorové prospekce v trati „Malé Předmostí“ na katastru Předmostí bronzovou šipku z pozdní doby halštatské (obr. 15). Místo nálezů se nachází na severním okraji parcely č. 633/56, poblíž komunikace vedoucí z Přerova II – Předmostí do obce Rokytnice. Jedná se o strategickou polohu v místě staré říční terasy na pravobřežní straně řeky Bečvy při jihozápadním ústí Moravské brány. Nadmořská výška zarovnaného povrchu se zde pohybuje okolo 224 m.

Bronzová trojbřítá šipka má mezi jednotlivými břity rovnou bázi, přičemž tulejka se nachází uvnitř hrotu. Dva ze tří břitů jsou směrem ke špičce hrotu mírně prohnuty. Celková délka projektilu je 24 mm, maximální šířka mezi břity činí 9,2 mm. Průměr tulejky je 5 mm a váha šipky činí 2,35 g. Povrch předmětu je pokryt zelenou patinou, přičemž místy jsou patrné korozní produkty oxidů železa, které mohly vzniknout v důsledku dlouhodobého kontaktu bronzového hrotu s železným předmětem.

Trojbřitý hrot s vnitřní tulejkou z Předmostí lze přiřadit k typu I 2b dle členění A. Kozubové (2013). Z chronologického hlediska spadá do II. (mladšího) horizontu výskytu obdobných nálezů východního typu, fáze Ha D2–D3 (Klápa 2016, 97).

Jedná se o první známý případ tohoto specifického typu nálezů z katastrálního území Předmostí. Obdobný nejbližší nález trojbřitého hrotu pochází z polykulturní archeologické lokality situované na levobřeží řeky Bečvy v poloze „Nad Lukami“ na katastru přerovské místní části Kozlovice u Přerova (Schenk, Smíšek 2021). Vzájemná vzdálenost obou poloh je přibližně 4,9 km. Oba nálezy reprezentují prozatím sporadické doklady aktivit tzv. nomádků kultur doby halštatské během 2. poloviny 6. století až 1. poloviny 5. století př. Kr. při jižním ústí bečevské části Moravské brány. Mnohem intenzivnější výskyt soudobých nálezů hrotů různých typů pochází z jihozápadního okraje přerovské regionu, z lokalit „Hradisko“ u Křenovic a polohy „Ostrovky“ na katastru obce Polkovice (Hlava 2003; Fojtík et al. 2020).

Doklady osídlení lokality „Malé Předmostí“ v době bronzové a starší době železné byly prokázány již dříve výsledky povrchových sběrů realizovaných v 90. letech 20. století (Schenk 1998, 251;

2002, 373). Nově pak bylo na této lokalitě archeologicky doloženo halštatské osídlení během rozsáhlého záchranného výzkumu Archeologického centra Olomouc, p. o., v souvislosti s výstavbou trasy Dálnice D1, stavby 0136 Říkovice–Přerov (Hadrava 2019).

Literatura

Fojtík, A., Novák, M., Popelka, M. 2020: Polkovice (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 61(1), 202–203.

Hadrava, V. 2019: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 60(1), 240–241.

Hlava, M. 2003: Nové halštatské nálezy z Hradiska u Křenovic (okr. Přerov). *Pravěk Nová řada* 12/2002, 121–132.

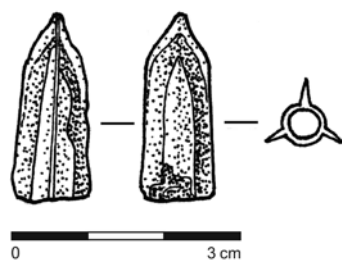
Klápa, O. 2016: „Skýtské“ nálezy na Moravě. Rkp. bakalářské práce. Slezská univerzita. Filozoficko-přírodovědecká fakulta. Ústav archeologie. Uloženo: Univerzitní knihovna Slezské univerzity.

Kozubová, A. 2013: *Pohrebiská vekerzugskej kultúry v Chotíne na juhozápadnom Slovensku. Vyhodnotenie*. Dissertationes Archaeologicae Bratislavenses 1. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Schenk, Z. 1998: Nové povrchové sběry na území Přerova a jeho okolí. *Pravěk Nová řada* 8/1998, 227–239.

Schenk, Z. 2002: Předmostí dosud nezkoumané. *Pravěk Nová řada* 11/2001, 371–379.

Schenk, Z., Smíšek, K. 2021: Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 279.

Obr. 15. Přerov – Předmostí. Bronzová šipka. Kresba P. Holcová.

Fig. 15. Přerov – Předmostí. Bronze arrowhead. Drawing by P. Holcová.

Summary

A bronze arrowhead (Fig. 15) dated to the Ha D2–D3 horizon of the Early Iron Age was found in 2016 during a metal detector survey in Předmostí – “Malé Předmostí” field (Přerov District).

Zdeněk Schenk

Přerov (okr. Přerov)

„Od Pastvisek“, parc. č. 5466/64.

Doba laténská. Ojedinělý artefakt. Průzkum detektorem kovu.

Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2012 nalezl spolupracovník Muzea Komenského v Přerově Z. Drábek během preventivní detektorové prospekce při jihovýchodním okraji města Přerova bronzový kruh s nálitky z doby laténské. Místo nálezu se nachází v poloze „Od Pastvisek“. Jde o svah klesající od vrcholu táhlé terénní vlny směrem severním. Nadmořská výška polohy je 228 m. Soliterní artefakt byl nalezen poblíž sídliště z doby římské v trati „V Černém“,

kde byly rovněž doloženy sporadické stopy staršího laténské osídlení (Schenk 1999, 228; 2021). Lokalita je situována při jihozápadním ústí Moravské brány. Drobný předmět ve tvaru kruhu o průměru 22 mm má hmotnost 3,11 g. Bronzový kroužek je na vnějším obvodu opatřen celkem 20 miniaturními za sebou na husto kladenými protáhlými vývalky, jejichž tělo je odděleno od kulovitého zakončení krčkem zvýrazněným žlábkem. Připomínají tak schematické ztvárnění lidských postav či falických symbolů. Na bočních stranách kruhu je kolmo rozmístěno dalších šest a osm vývalků, mezi kterými jsou patrné větší mezery (obr. 16).

V rámci relativní chronologie laténské kultury jsou tyto předměty charakteristické pro mladší dobu laténskou (LT C2–D1). Výskyt bronzových kroužků s nálitky je na moravských lokalitách s dokladem laténské osídlení poměrně běžný. Z hlediska interpretace původního účelu tohoto typu nalezených předmětů se lze v současnosti setkat s názory od praktického až po symbolické využití ve formě amuletu (Děbiec, Karwowski 2014, 673; Hlava 2015, 271).

Nálezy kruhů s kuličkovitými nálitky různých typů jsou v současné době vzhledem k rozšíření a intenzitě používání detektoru kovů známy z více laténských lokalit v Čechách a na Moravě (Goláňová et al. 2020, 32, Fig. 5: 9, 15). Přerovský exemplář se v rámci typologie kroužků s nálitky nejvíce blíží typu IIC (Děbiec, Karwowski 2014, 670, Fig. 2: 21, 22).

Ze středních Čech pochází několik kusů těchto „amuletů“ například z centrálního laténské sídliště Žehuň, odkud byly exempláře přiřazeny k typu IIC (Danielisová et al. 2018, 145, Fig. 13: 180).

Na Přerovsku byly nálezy bronzových kroužků s nálitky zaznamenány na hradisku „Obírka“ nad obcí Loučka v Moravské bráně (Čižmář, Salaš 2009, 67, obr. 7: 10), v trati „Malé Předmostí“ na katastru Předmostí u Přerova (Schenk, Komínek 2021), a dále také na lokalitě „Ostrov“ na katastru obce Polkovice, či v poloze „Pod Gervízem“ u Měrovic v jihozápadní části Přerovska (Čižmář et al. 2008, 127–128; obr. 4: 20; Čižmář et al. 2013, 300–301, obr. 5: 11, 12). K přerovskému exempláři z lokality „Od Pastvisek“ se nejvíce blíží drobný bronzový kruh se subtilními protáhlými nálitky z laténské sídliště v poloze „Babiny“ na katastru obce Kojetín (nepublikováno).

Na území sousedního Prostějovska jsou kruhy s nálitky početně zastoupeny například v laténské depotu z Ptení (Čižmář 2002; Hlava 2015), či z areálu oppida Staré Hradisko (Děbiec, Karwowski 2014; 2016). Nechybí rovněž mezi kovovými nálezy ze známé lokality Němčice (k. ú. Víceměřice; Čižmář, Kolníková 2006, 264, obr. 2: 13, 14).

Literatura

Čižmář, M. 2002: Laténský depot ze Ptení. K poznání kontaktů našeho území s jihem. *Památky archeologické* XCIII(2), 194–225.

Čižmář, M., Čižmářová, J., Kejzlar, M., Kolníková, E. 2008: Detektorová prospekce lokalit z doby laténské na Moravě. *Přehled výzkumů* 49, 125–131.

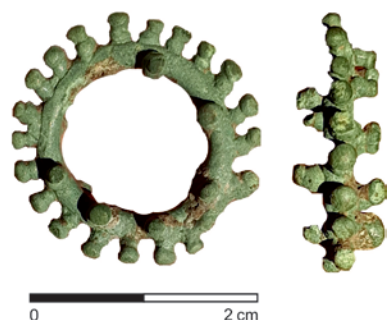
Čižmář, M., Čižmářová, J., Kejzlar, M., Kolníková, E. 2013: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2011. *Přehled výzkumů* 54(2), 298–303.

Čižmář, M., Kolníková, E. 2006: Němčice – obchodní a industriální centrum doby laténské na Moravě. *Archeologické rozhledy* LVIII(2), 261–283.

Čižmář, M., Salaš, M. 2009: Nové hradiště v Moravské bráně. *Archeologické rozhledy* LXI(1), 63–76.

Danielisová, A., Kysela, J., Mangel, T., Kyselý, R., Militký, J. 2018: Iron Age site in Žehuň, Central Bohemia. An open settlement with central functions. *Památky archeologické* CIX, 127–178.

- Dębiec, M., Karwowski, M. 2014: Celtic Knotenringe from Staré Hradisko. In: J. Čižmářová, N. Venclová, G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno: Moravské zemské muzeum, 667–680.
- Dębiec, M., Karwowski, M. 2016: A Typological Study of the La Tène Knotenringe in the Territory of the Boii. In: M. Karwowski, C. Ramsel (eds.): *Boii – Taurisci. Proceedings of the International Seminar, Oberleis-Klement, June 14th–15th 2012*. Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 85. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 115–146.
- Goláňová, P., Komoróczy, B., Kmošek, M., Kolníková, E., Vlach, M., Zelíková, M. 2020: New metal and glass finds from the Late Iron Age in South Moravia (CZ). The contribution of citizen science to knowledge of the La Tène settlement structure in the Břeclav Region. *Přehled výzkumů* 61(2), 9–41. Dostupné také z: http://pv.arub.avcr.cz/61_2_01.pdf.
- Hlava, M. 2015: Laténský depot z Ptení (okr. Prostějov): nová fakta. *Památky archeologické* CVI, 247–290.
- Schenk, Z. 1999: Nové povrchové sběry na území Přerova a jeho okolí. *Pravěk* Nová řada 8/1998, 227–239.
- Schenk, Z. 2021: Přerov (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 280–281.
- Schenk, Z., Komínek, M. 2021: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 279–280.

Obr. 16. Přerov. Bronzový kroužek s kulíkovitými vývalky – „amulet“. Foto Z. Schenk.

Fig. 16. Přerov. Bronze knobbed ring (Knotenringe) – „amulet“. Photo by Z. Schenk.

Summary

A bronze knobbed ring (Knotenringe) – „amulet“ – was found in 2012 during a metal detector survey in Přerov – „Od Pastvisek“ field (Přerov District). The find can be dated to the La Tène period, stage LT C–D (Fig. 16).

Zdeněk Schenk

Přerov (okr. Přerov)

Ul. Dvořákova; nemocnice, parc. č. 2559/1.

Doba laténská. Sídliště, ojedinělý artefakt. Průzkum detektorem kovu. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4578050N, 17.4749869E

V jarních měsících roku 2021 realizovali pracovníci Muzea Komenského v Přerově, p. o., druhou, závěrečnou etapu záchraného archeologického výzkumu na ploše nově budovaného parkoviště v severovýchodní části areálu přerovské nemocnice. Areál nemocnice se nachází na levém břehu řeky Bečvy při východním okraji městské zástavby, na parcele č. 2559/1. Jde o mimořádně exponovanou lokalitu situovanou na staré říční tzv. Radvlčické

terase, která o několik metrů nápadně převyšuje prostor říční nivy. Nadmořská výška polohy se pohybuje okolo 220 m.

První archeologické nálezy na lokalitě byly zaznamenány v souvislosti s výstavbou nemocnice v roce 1937, kdy byla nalezena raně středověká nádoba a kostěná brusle. V letech 1964–1965 došlo při úpravě teras v zahrádkářské kolonii pod nemocnicí „Za Kapličkou“ k nálezům zlomků keramiky ze starší doby železné a raného středověku (Jašková 1970, 121–122, Schenk 2001a). V závěru roku 2020 proběhla první etapa záchraného archeologického výzkumu v místě budoucího parkoviště před budovou interny, kde byla odkryta část neolitického sídliště z mladšího stupně kultury s lineární keramikou (Schenk 2021, 201).

V roce 2021 se podařilo zachytit rovněž doklady osídlení ze starší a mladší doby železné. Jednalo se zejména o zlomky keramiky pocházející z úrovně kulturní vrstvy, která nasedala na podloží tvořené písčito-jílovitými sedimenty světle žlutohnědého zabarvení. Starší halštatské osídlení bylo v rámci předmětné plochy výzkumu zastoupeno spíše sporadicky. V nálezu souboru převažují zlomky na kruhu točené tuhé keramiky z doby laténské. V průběhu výzkumu byla prováděna prospekce za pomoci detektoru kovů, během níž se podařilo zachránit torzo lučičky bronzové spony a drobnou keltskou zlatou minci. V případě nalezeného exempláře mince jde o $\frac{1}{8}$ statéru (obr. 17). Průměr činí 8 mm, hmotnost je 0,730 g. Povrch mince je značně ohlazený, což znesnadňuje její přesné určení. Avers je konvexní a je na něm patrný nepravidelně oválný větší nevýrazný hrbol doprovázený minimálně jedním menším. Na mírně konkávním reversu je ve střední části sotva patrný setřelý reliéf postavy, což by hypoteticky řadilo přerovský exemplář k typu *Athéna Alkidemos*.

Na katastrálním území města Přerova jde vedle Horního náměstí o další doklad existence osídlení z mladší doby železné (Kohoutek 2001). Sídlištní aktivity z doby laténské byly na levém břehu řeky Bečvy povrchovými sběry doloženy nejbližší v přerovské místní části Kozlovice a na katastru obce Sušice u Přerova, na pravém pak na katastrech přerovských místních částí Dluhyně a Předmostí (Schenk 2001b; Schenk, Gibala 2021).

Literatura

- Jašková, M. 1970: Archeologické nálezy z Přerova. In: L. Hosák, J. Dostál (eds.): *Dějiny města Přerova. I. díl*. Přerov: Měst. NV, 115–126.
- Kohoutek, J. 2001: Přerov (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 42, 180.
- Schenk, Z. 2001a: Přerov (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 42, 180.
- Schenk, Z. 2001b: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 42, 180–181.
- Schenk, Z. 2021: Přerov (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 201.
- Schenk, Z., Gibala, B. 2021: Sušice (k. ú. Sušice u Přerova, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 62(1), 282–283.

Obr. 17. Přerov. Osmína keltského statéru. Foto Z. Schenk.

Fig. 17. Přerov. The Celtic 1/8-stater. Photo by Z. Schenk.

Summary

The Celtic 1/8-stater (Fig. 17) was found in 2021 during a rescue excavation in Přerov – Dvořákova Street (Přerov District), in a place where a La Tène period settlement had already been documented before.

Zdeněk Schenk, Miroslav Komínek

Seloutky (okr. Prostějov)

„Na Šťastných“, parc. č. 1693/2.

Platěnická kultura. Pohřebiště/hřbitov. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -562201.63, -1136669.41

V měsíci září 2020 realizovalo prostějovské pracoviště Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum vyvolaný další výstavbou rodinného domu při severním okraji Seloutek, okr. Prostějov, v trati „Na Šťastných“. Na skryté ploše byly odkryty, zdokumentovány a vyzvednuty dva urnové hroby a při hraně skřívky pak začištěna kumulace kamenů, indikující v pořadí již patnáctý komorový hrob doby halštatské (obr. 18, 19; dosavadní poznatky o této lokalitě shrnuty v práci Golec, Fojtík 2020). K jeho odkryvu došlo, v návaznosti na průběh a potřeby stavby, ve dnech 6. až 9. dubna 2021, kdy na výzkumu spolupracovali Z. Mírová (Katedra archeologie UK Praha) a M. Golec (Sekce archeologie, Katedra historie UP Olomouc). Pod ornici o mocnosti 0,4 m se rýsoval kvadratický útvar, v podélné ose orientovaný S-J, vyskládaný z lomových kamenů transportovaných ze vzdálenosti asi 1 km z polohy Seloutky – „Vinohrady“ (pečlivě vystavená „zídka“ prozradila, že kubatura tohoto kamene dosáhla 3,5 m³). Čtvercová hrobová jáma měla rozměr 2,7 × 2,6 m a hloubku 0,6 m od úrovně sprašového podloží. Původní dřevěná srubová komora měřila (dle rozložení keramiky) 1,6 × 1,6 m. Mezera mezi komorou a jámou byla vyplněna kameny, obdobně byl překryt též strop. Žárový pohřeb se nacházel, v souladu s místními zvyklostmi, u jižní stěny (urna s kremací obsahovala v porovnání s dalšími hroby platěnické skupiny nezvykle velké množství kovových a skleněných ozdob). Hrob je předběžně posouzen jako ženský, na což poukazuje právě zmíněná sada šperků – dva železné náramky/nápažníky, bronzový náramek/nápažník, dvě železné jehlice, železná harfovita spona a skleněné subtilní korálky; přiložen byl i masitý milodar a železný nůž. Na základě znalostí lokality hrob datujeme do fáze Ha D1 (625–550 př. Kr.), žena sociálně náleží do vyšší střední vrstvy. Z hrobu byly odebrány četné vzorky pro přírodovědné analýzy.

Obr. 18. Seloutky. Komorový hrob č. 3/2020, svrchní vrstva kamenného závalu. Foto P. Fojtík.

Fig. 18. Seloutky. Chamber grave 3/2020, upper layer of the stone backfill. Photo by P. Fojtík.

Obr. 19. Seloutky. Komorový hrob č. 3/2020, vypreparovaná situace na dně komory. Foto P. Fojtík.

Fig. 19. Seloutky. Chamber grave 3/2020, excavated context on the bottom. Photo by P. Fojtík.

Literatura

Golec, M., Fojtík, P. 2020: *Centrum východo-halštatské kultury na střední Moravě*. Archaeologica Olomucensia. Tomus V. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Summary

From September 2020 to April 2021, a rescue excavation caused by the construction of a family house on plot No. 1693/2 took place in Seloutky – “Na Šťastných” field (Prostějov District). In the excavated area, two urn graves and especially another chamber grave with stone backfill (grave 3/2020) were investigated (Fig. 18, 19). Based on the previous archaeological research of this site, we have dated this grave to the Ha D1 phase (625–550 BCE), when the buried woman probably belonged socially to the upper middle class of Hallstatt society.

Pavel Fojtík, Martin Golec, Zuzana Golec Mírová

Senice na Hané (okr. Olomouc)

„Veklice“.

Doba halštatská. Sídliště. Doba laténská. Železářský areál. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.6296556N, 17.0782806E; 49.6295278N, 17.0748861E; 49.6286750N, 17.0747250E; 49.6292833N, 17.0781639E

V červnu roku 2021 provedli pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., záchraný archeologický výzkum na stavbě „Realizace PSZ v k. ú. Senice na Hané“. Stavba zahrnovala pozemkové úpravy dvou polních cest a stavbu Bio-centra Veklice. Během výzkumu byly zachyceny stopy osídlení z mladší doby bronzové, halštatu a laténu. Lokalita se nacházela na poli severozápadně od intravilánu obce, v trati „Veklice“, v rovinatém terénu na pravém břehu říčky Blaty, v nadmořské výšce 240 m.

Po skřívce ornice těžkou technikou, konkrétně buldozery, se ve dvou místech stavby objevily rozsáhlejší tmavší plochy v jinak světlém šedožlutém jílovitém podloží. V jejich prostoru

byly během archeologického dohledu objeveny zlomky keramiky, mazanice a struska. V těchto místech bylo poté během výzkumu položeno devět sond.

V blízkosti nároží sond S4a S5 umístěných na východním okraji budoucího rybníka) se nacházel kontrolní blok stavby (rozměry 80 × 80 × 120 cm), na jehož profilu byla mimo jiné zachycena mazaniceová vrstva (kont. 0104) obsahující keramické zlomky, včetně poloviny šálku, náležející slezskoplatěnické kultuře. Je možné, že tato vrstva představuje relikv pravěkého sídlištního objektu.

V sondách S7, S8 a S9, nacházejících se v jihozápadní části budoucího rybníka, byla prozkoumána splachová vrstva a velké laténské soujámí nepravidelného oválného tvaru s rozměry 7,2 × 7,1 × 0,8 m. Vrstva i soujámí obsahovaly velké množství laténské keramiky a strusek, které nám dokládají železářskou výrobu v jejich bezprostředním okolí.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During a rescue excavation in the area of the future pond located northwest of Senice – “Veklice” field (Olomouc District), a Hallstatt daub layer with pottery fragments (including a half of a cup) was found. The excavation also yielded a La Tène cultural layer and a large pit. A large amount of slag found around the pit represents the evidence of iron production in the area.

Vendula Vránová

Syrovice (okr. Brno-venkov)

„Za Kostelem“.

Doba halštatská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0786861N, 16.5534139E

Od června 2021 probíhá v části trati „Za Kostelem“ navazující bezprostředně na místní hřbitov výstavba obytných domů s komunikací a inženýrskými sítěmi. Plocha byla dosud využívána jako ovocný sad a zahrady a v minulosti byla alespoň z části terasovitě upravena, takže plošná skrývka zachytila pouze jediný archeologický objekt – větší plytkou jámu vyplněnou kypřím popelovitým zásypem s poměrně velkým množstvím keramiky datovatelné obecně do halštatského období. Pozoruhodnějším nálezem je zbytek kamenného sekeromlatu, celá keramická nálevka/naběračka a ve fragmentech zachované, ale po rekonstrukci prakticky kompletní želví krunýř. Výkopy základových pasů a inženýrských sítí, sledované kvůli horší čitelnosti plošné skrývky, neposkytly prozatím žádné další stopy archeologicky relevantních aktivit.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During the rescue excavation in Syrovice – “Za Kostelem” field (Brno-Country District), a single settlement feature datable to the Hallstatt period has been found so far.

Jiří Kala

Víceměřice (okr. Prostějov)

„Kratiny“.

Mladší a pozdní doba laténská (LT C2–D). Protourbánní aglomerace. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3596428N, 17.1754133E

Koncem července byl zahájen vůbec první terénní odkryv obchodního a výrobního centra ze střední a mladší doby laténské v Němčicích, v k. ú. Víceměřice. Poznatky o této zcela výjimečné centrální lokalitě z 3.–1. století př. Kr., které se Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., věnuje již téměř 20 let, byly doposud získávány výhradně nedestruktivními metodami, především povrchovými sběry. Teprve v roce 2021 byl získán projekt u GAČR, v jehož rámci se počítá také s několika systematickými odkryvy na různých částech lokality.

První výzkumná sezóna byla zaměřena na odkryv nejstarší doložené sklářské dílny severně od Alp (obr. 20). Zkoumaná plocha o rozměru 10 × 18 m byla vytyčena v místě největší koncentrace skelného odpadu a dokladů výroby. Ornice byla postupně snižována po mechanických vrstvách (cca 20 cm) v segmentech o rozměrech 1 × 1 m, z nichž byly také odebírány vzorky na proplavení. Získaný materiál byl separován zvlášť, hlína ze segmentů s větším množstvím materiálu a část výplně získaných z objektů byly navíc prohledány za pomoci elektrického síta.

Nepatrné návrší v místě výzkumu bylo zasaženo dodnes trvající zemědělskou činností, ornice zde dosahovala pouze 20–40 cm, kulturní vrstva tak byla již v minulosti zničena.

Obr. 20. Víceměřice. Letecký pohled na plochu výzkumu. Foto I. Čižmář.

Fig. 20. Víceměřice. Aerial view of the excavated area. Photo by I. Čižmář.

V odkryté ploše se podařilo zachytit celkem 15 objektů/situací, z nichž mnohé byly poněkud atypického rázu. Vyjma několika hrobů z mladší doby bronzové (viz oddíl Doba bronzová) spadala většina objektů podle datovatelných nálezů do mladší doby laténské, konkrétně do stupňů LT C1 nebo LT C2. Podařilo se prozkoumat zahloubenou chatu neobvyklého čtvercového půdorysu (4×4 m) se dvěma kúly na středové ose (obr. 21) a dále obdobně rozměrný pravděpodobně výrobní objekt, jehož dno se nacházelo až dva metry pod úrovní podloží. V těsné blízkosti chaty byl částečně odkryt další výrobní objekt. Mimo výše uvedené byly dokumentovány tři kruhové zásobní jámy, které nebývají v době laténské běžnou součástí sídlištní zástavby, a několik nepravidelně rozmístěných kúlových jamek v okolí větších objektů.

Ze všech objektů (především z chaty a výrobního objektu) pochází větší či menší množství jantarové suroviny, železné strusky a zlomků skla, velká kolekce keramiky a množství zvířecích kostí. Skleněné artefakty nalezené jak v ornici, tak ve výplni objektů, zastupují hlavně charakteristické tmavě modré korálky a zlomky bezešvých náramků (obr. 22). Kromě finálních výrobků byl získán početný soubor dokladů místní sklářské produkce, jako jsou skelná vlákna, polotovary či zmetky výrobků. Kolekci nálezů doplňují také kovové artefakty – bronzové či železné fragmenty spon, součásti opaskových řetězů, zlaté a stříbrné mince.

Literatura

Neuveдено.

Summary

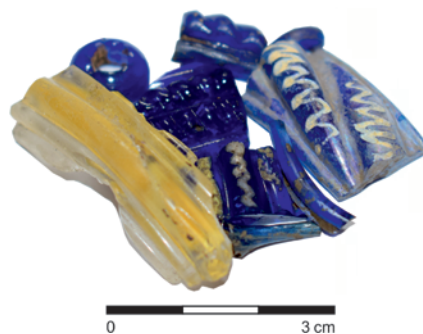
In 2021, an excavation was conducted in a place of a trading and industrial centre in Víceměřice – “Kratiny” field (Prostějov District). Fifteen subsurface features belonging to a glass workshop, located by surface surveys before, were excavated (Fig. 20–22). The site was dated to the Middle and Late La Tène periods (LT C1 and C2). Numerous pieces of evidence were obtained for the production of glass beads; the furnaces needed for the production of glass was probably destroyed by post-deposition processes. Fragments of amber and slag indicate the multifunctionality of the excavated production site.

Ivan Čižmář, Hana Čižmářová, Miroslav Popelka

Obr. 21. Víceměřice. Zahloubená chata neobvyklého čtvercového půdorysu z mladší doby laténské. Foto I. Čižmář.

Fig. 21. Víceměřice. Sunken square-shaped hut from the Late La Tène period. Photo by I. Čižmář.

Obr. 22. Víceměřice. Výběr zlomků skleněných náramků. Foto I. Čižmář.

Fig. 22. Víceměřice. Selection of the glass beads fragments. Photo by I. Čižmář.

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2021 – seznam autorů

Apiar Peter	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Augustinová Klára	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Bartík Jaroslav	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Bártová Pavelková Taťána	Muzeum regionu Boskovicka, p. o. Muzeum regionu Valašsko, p. o.
Bedáň Lukáš	Muzeum regionu Boskovicka, p. o.
Bíško Richard	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Brázda Zbyněk	Nálezce/dárce
Bučo Michal	Archaia Brno z. ú.
Bučová Čerňavová Katarína	Moravské zemské muzeum
Bušek Michal	Nálezce/dárce
Cibulka David	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čerevková Alžběta	Moravské zemské muzeum
Čížmář Ivan	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Čížmářová Hana	Moravské zemské muzeum
Dokoupil Lubomír	Nálezce/dárce
Faltýnek Karel	Národní památkový ústav, ÚOP v Olomouci
Fojtík Pavel	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Fryč Daniel	Neprofesionální archeolog
Galia David	Slezské zemské muzeum
Gibala Bohumil	Nálezce/dárce
Golec Martin	Katedra historie FF UPOL
Golec Mírová Zuzana	–
Hájek Zdeněk	Samostatný archeolog
Halama Jakub	Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o.
Havelka Vladimír	–
Hlavica Michal	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Hložek Martin	Samostatný archeolog
Hlubek Lukáš	Vlastivědné muzeum v Olomouci
Hons David	Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Javorčíková Katarína	–
Jílek Jan	Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Johančík Radek	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Juchelka Jiří	Slezské zemské muzeum
Kala Jiří	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Kalábek Marek	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Kašparová Tereza	Muzeum regionu Valašsko, p. o.
Klápa Ondřej	Slezské zemské muzeum
Knotek Petr	Neprofesionální archeolog
Kolařík Václav	Archaia Brno z. ú.
Komínek Miroslav	Neprofesionální archeolog Muzeum Komenského v Přerově, p. o.
Komoróczy Balázs	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Kos Petr	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Kratochvíl Radim	–
Kuča Martin	Samostatný archeolog
Kučera Lukáš	–
Kuchař Zdeněk	Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.
Lečbych Marek	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Lengyel Marcel	Neprofesionální archeolog

Loskotová Zuzana	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Mališková Johana	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Matějec Petr	Neprofesionální archeolog
Mikulec Roman	Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Mikulková Blanka	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Mos Pavel	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Nejedlá Alena	Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.
Novák Marek	Muzeum Blanenska, p. o.
Novák Martin	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Oliva Martin	Moravské zemské muzeum - Ústav Anthropos
Papáková Kateřina	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Parma David	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Petr Tomáš	Slezské zemské muzeum
Piačková Kristína	Regionální muzeum v Mikulově, p. o.
Pieton Marek	Slezské zemské muzeum
Popelka Miroslav	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Popelková Radka	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Průchová Erika	–
Přidal Tomáš	Neprofesionální archeolog
Přichystal Antonín	Ústav geologických věd PŘF MU
Přichystal Michal	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Rožnovský David	Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.
Rybářová Klára	Muzeum Vyškovska, p. o.
Rychlý Milan	Vlastivědné muzeum Jesenicka, p. o.
Rychtaříková Tereza	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Sedláčková Lenka	Archaia Brno z. ú.
Schenk Zdeněk	Muzeum Komenského v Přerově, p. o.
Šebela Lubomír	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Šín Lukáš	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Škrdl Petr	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Šmácho Petr	Neprofesionální archeolog
Šneberger Jiří	–
Španihel Samuel	Muzeum regionu Valašsko, p. o.
Štrof Antonín	Muzeum regionu Boskovicka, p. o.
Tajer Arkadiusz	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Tóth Peter	Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Trampota František	Regionální muzeum v Mikulově, p. o. Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Urban Eliáš	Neprofesionální archeolog
Václavíková Dominika	Katedra historie FF UPOL
Vaněček David	Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Vaníčková Eva	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Vatansever Atilla	–
Vlach Marek	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Vokáč Milan	Samostatný archeolog
Vondroušová Iva	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Vrána Jakub	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Vrána Lubomír	Muzeum Vyškovska, p. o.
Vránová Vendula	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Záhorák Vít	Archeologické centrum Olomouc, p. o.
Zubalík Jiří	Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.